

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Viktora Kučery a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobce: **S. T.**, zast. JUDr. Matějem Šedivým, advokátem se sídlem Václavské náměstí 21, Praha, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 24. 6. 2024, č. j. 19 Az 13/2024-21,

t a k t o:

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává**.

O d ů v o d n ě n í:

[1] Kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhal zrušení v záhlaví označeného rozsudku Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 4. 2024, č. j. OAM-287/ZA-ZA11-ZA21-2024; tímto rozhodnutím žalovaný podle § 16 odst. 1 písm. a) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), zamítl žádost stěžovatele o mezinárodní ochranu jako zjevně nedůvodnou.

[2] Stěžovatel dne 25. 2. 2024 požádal o mezinárodní ochranu v České republice; do České republiky však přicestoval již v listopadu roku 2021. Uvedl, že v zemi původu má manželku a tři děti, vyznává islám a nemá žádné politické přesvědčení ani se nijak v zemi původu politicky neangažoval. Zemi původu opustil, protože chtěl postavit pro svoji rodinu dům, na což ovšem neměl peníze, které se proto rozhodl vydělat v Evropě, kde je schopen si zajistit vyšší příjem. Ani na vyřízení víza a letenku však neměl dostatek prostředků, jeho strýc mu tak přenechal peníze získané z prodeje svého pozemku s tím, že po návratu do Uzbekistánu stěžovatel na oplátku svému strýci pořídí jiný, hodnotnější pozemek. Pokud by se stěžovatel vrátil zpět dříve, než si zde vydělá dostatek peněz, mohl by jej strýc připravit o domov či nahlásit na policii, což by mohlo vést ke stěžovatelově uvěznění.

[3] Žalovaný v žalobou napadeném rozhodnutí konstatoval, že stěžovatel žádá o mezinárodní ochranu pouze z ekonomických důvodů. Neuvedl nic, z čeho by vyplývalo, že by mu mělo v zemi původu hrozit azylově relevantní pronásledování či vážná újma. Žalovaný tedy shledal, že byly naplněny podmínky pro zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. a) zákona o azylu.

[4] Stěžovatel brojil proti rozhodnutí žalovaného žalobou, kterou městský soud podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítl. Městský soud souhlasil s názorem žalovaného, že stěžovatel žádal o mezinárodní ochranu výhradně z ekonomických důvodů. Žalovaný přitom stěžovateli kladl dotazy, zda měl v zemi původu nějaké potíže či jaká by byla jeho situace v případě návratu, a měl tedy dostatek prostoru, aby uvedl všechny důvody žádosti. Žalovaný tedy správně vyhodnotil žádost stěžovatele jako zjevně nedůvodnou, a nebyl proto ani prostor pro posouzení, zda jsou dány důvody pro udělení národního humanitárního azylu; stěžovatelem uváděné okolnosti ostatně ani nesplňovaly požadavky judikatury kladené na okolnosti hodné zvláštního zřetele, pro něž se tento druh mezinárodní ochrany uděluje.

[5] V kasační stížnosti stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení. Podle stěžovatele městský soud pouze nekriticky převzal závěry žalovaného a nepřihlédl ani k důvodům pro udělení národního humanitárního azylu. Ačkoliv se do přímého konfliktu se státní mocí stěžovatel nedostal, je vhodné jeho žádosti vyhovět s ohledem na jeho neřešitelnou životní situaci, ve které není v zemi původu schopen zajistit si obživu. Městský soud se též nedostatečně zabýval námitkou týkající se neposouzení ekonomické situace v zemi původu; nebylo postaveno na jisto, že by byl schopen v zemi původu získat prostředky nutné pro obživu rodiny.

[6] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl. Podmínky pro udělení národního humanitárního azylu nebyly naplněny, pro rozhodování o této formě mezinárodní ochrany ostatně ani nebyl prostor. Stěžovatel uváděl pouze ekonomické důvody pro podání žádosti o mezinárodní ochranu a nevyšly najevo žádné skutečnosti svědčící o azylově relevantním pronásledování či hrozbě vážné újmy. Podle žalovaného je tedy jeho rozhodnutí zákonné.

[7] Nejvyšší správní soud (NSS) nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatuje, že kasační stížnost je podána včas, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Vzhledem k tomu, že se v dané věci jedná o kasační stížnost proti rozhodnutí ve věci, ve které rozhodoval specializovaný samosoudce, se Nejvyšší správní soud dále ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

[8] Pro vlastní vymezení institutu nepřijatelnosti Nejvyšší správní soud odkazuje na své usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž vyložil neurčitý právní pojem „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“. Znak tohoto pojmu jsou naplněny v případě „*rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu*“. Podle citovaného rozhodnutí je tedy kasační stížnost ve věcech, v nichž o žalobě rozhodoval specializovaný samosoudce, přijatelná v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského (městského) soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

pokračování

[9] Ve světle takto vymezených kritérií Nejvyšší správní soud konstatuje, že podaná kasační stížnost předestírá k rozhodnutí především otázky možnosti udělení mezinárodní ochrany na základě žádosti podané z ekonomických důvodů a možnosti udělení národního humanitárního azylu. Uvedené otázky ovšem v daném případě podle přesvědčení Nejvyššího správního soudu nezasluhují pozornosti z důvodů ad (1) až (4) kritérií přijatelnosti. Nejedná se o otázky, které by dosud nebyly v judikatuře Nejvyššího správního soudu řešeny, resp. byly řešeny rozdílně či vyžadovaly učinit judikaturní odklon; rovněž tak se nejedná o případ zásadního pochybení městského soudu, které by mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Naopak městský soud posoudil případ stěžovatele zcela v souladu s konstantní judikaturou, od které Nejvyšší správní soud neshledal důvodu se odchýlit, a proto dospěl k následujícímu závěru.

[10] Kasační stížnost je nepřijatelná.

[11] Podle § 16 odst. 1 písm. a) zákona o azylu „[ž]ádost o udělení mezinárodní ochrany se zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel o udělení mezinárodní ochrany neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že mu brozí vážná újma podle § 14a, a zároveň uvádí pouze ekonomické důvody“.

[12] Podle setrvalé judikatury zdejšího soudu nelze ekonomické důvody žádosti o mezinárodní ochranu považovat za hrozbu pronásledování či vážné újmy ve smyslu § 12, resp. § 14a zákona o azylu (srov. např. rozsudky NSS ze dne 15. 12. 2003, č. j. 4 Azs 31/2003-64, ze dne 31. 10. 2003, č. j. 4 Azs 23/2003-65, či ze dne 27. 8. 2003, č. j. 5 Azs 3/2003-54). Mají-li ekonomické důvody žádosti nabýt relevance i z hlediska mezinárodní ochrany, musí k nim přistoupit další okolnosti, například musí ekonomické problémy žadatele ohrožovat existenčně a zároveň k nim dochází z důvodů uvedených v § 12 písm. b) zákona o azylu, tj. z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů (srov. usnesení NSS ze dne 27. 8. 2008, č. j. 5 Azs 60/2008-69, či rozsudek NSS ze dne 23. 1. 2023, č. j. 10 Azs 321/2022-26).

[13] Stěžovatel v řízení o žádosti o mezinárodní ochranu uváděl pouze, že pokud se nyní vrátí do Uzbekistánu, nebude moci svému strýci pořídit pozemek, k jehož pořízení a převedení se před svým odjezdem zavázal, jinak jej strýc může „nablásit na policii“ či připravit o domov. Stěžovatelovy obavy jsou však v zásadě hypotetické, nepředstavují jeho existenční ohrožení a k ekonomickým potížím stěžovatele evidentně nedochází z žádných důvodů uvedených v § 12 písm. b) zákona o azylu. Již jen z toho je zřejmé, že žalovaný postupoval správně, pokud posoudil stěžovatelem uváděné důvody jako ryze ekonomické, pročež jeho žádost zamítl jako zjevně nedůvodnou.

[14] Žalovaný rovněž neměl důvod z vlastní iniciativy zjišťovat, zda je stěžovatel schopen sebe a svou rodinu v zemi původu dostatečně zajistit, jak stěžovatel v kasační stížnosti požaduje. Zdejší soud poznamenává, že je to právě žadatel o mezinárodní ochranu, kdo je primárním zdrojem informací podstatných pro udělení mezinárodní ochrany (srov. např. usnesení NSS ze dne 20. 6. 2013, č. j. 9 Azs 1/2013-38, či ze dne 11. 12. 2015, č. j. 5 Azs 134/2014-48). Správní orgán zjišťuje skutkový stav věci v rozsahu možných důvodů pro udělení mezinárodní ochrany, jež vycházejí ze žadatelovy výpovědi v průběhu řízení o mezinárodní ochraně. Nepřísluší mu tak domýšlet právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a posléze k nim činit příslušná skutková zjištění (srov. rozsudek

NSS ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 Azs 22/2003-41, nebo usnesení NSS ze dne 19. 10. 2020, č. j. 4 Azs 277/2018-60). Rozsah a obsah informací zjišťovaných o zemi původu se tak odvíjí od sdělení žadatele o mezinárodní ochranu (např. usnesení NSS ze dne 16. 12. 2021, č. j. 3 Azs 118/2021-39, bod [11] a tam citovanou judikaturu). Pokud tedy stěžovatel uvedl pouze, že z příjmů v zemi původu není schopen nashromáždit dostatek prostředků pro postavení domu či koupi pozemku pro svého strýce, neměl žalovaný důvod si sám domýšlet teoretickou možnost, že by se stěžovatel neměl být schopen v zemi původu vůbec uživit, a dostal by se tak v důsledku ekonomické situace do existenčních problémů; těmto teoretickým možnostem, na které stěžovatel v kasační stížnosti odkazuje, se tedy žalovaný nemusel vůbec věnovat.

[15] Dále je stěžovatel přesvědčen, že jsou dány podmínky pro udělení národního humanitárního azylu. Podle § 14 věty první zákona o azylu „[j]estliže v řízení o udělení mezinárodní ochrany nebude zjištěn důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit národní humanitární azyl [...] z humanitárního důvodu“.

[16] Jak vidno, žadateli o mezinárodní ochranu lze udělit národní humanitární azyl jen v případě hodného zvláštního zřetele; teprve jde-li o případ hodný zvláštního zřetele nastupuje prostor pro správní uvážení žalovaného (např. rozsudek NSS ze dne 19. 7. 2004, č. j. 5 Azs 105/2004-72, č. 375/2004 Sb. NSS). Výkladem pojmu „případ hodný zvláštního zřetele“ a v návaznosti na něj důvody pro udělení národního humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu se zdejší soud zabýval v řadě svých předchozích rozhodnutí (viz např. rozsudky NSS ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003-48, ze dne 28. 1. 2015, č. j. 1 Azs 200/2014-27, č. 3200/2015 Sb. NSS, ze dne 8. 4. 2004, č. j. 4 Azs 47/2004-60, ze dne 16. 2. 2005, č. j. 4 Azs 333/2004-69, ze dne 27. 8. 2003, č. j. 5 Azs 3/2003-54, ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004-55, anebo ze dne 3. 5. 2018, č. j. 2 Azs 114/2018-30, č. 3751/2018 Sb. NSS).

[17] Z této judikatury vyplývá, že pojem *případ hodný zvláštního zřetele* míří na situace, ve kterých žadatel o mezinárodní ochranu nesplňuje důvody pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, avšak konkrétní okolnosti případu jsou natolik výjimečné, tedy zvláštního zřetele hodné, že by bylo v daném případě „nehumánní“ azyl neposkytnout. To umožňuje správnímu orgánu reagovat na případy, které byly v době přijímání zákona o azylu předvídané (jde např. o osoby zvláště těžce postižené, nemocné, osoby přicházející z oblastí postižených nejružnějšími přírodními a humanitárními katastrofami), ale také na případy nepředvídané. Azyl z humanitárních důvodů však nelze udělit pouze proto, že žadatel o mezinárodní ochranu by měl v zemi svého původu ekonomické potíže. Přestože je v zemi původu obtížné najít si zaměstnání, které by žadateli o mezinárodní ochranu vystačilo k dostatečné obživě či ke splacení již existujících dluhů, nelze tyto obtíže vnímat jinak než jako potíže ekonomické, které samy o sobě případ hodný zvláštního zřetele nepředstavují.

[18] Městský soud se od uvedených závěrů judikatury Nejvyššího správního soudu neodchýlil, pokud konstatoval, že stěžovatelův případ za hodný zvláštního zřetele považovat nelze. Stěžovatelovým evidentním cílem bylo na území České republiky dosahovat vyšších výdělků než v zemi původu, a právě výše výdělků v kombinaci s jeho tvrzeným závazkem vůči jeho strýci byla jediným důvodem, který mu v jeho očích brání v návratu. Stěžovatelova

pokračování

situace tak zjevně nepředstavuje případ, v němž by bylo nutno zvažovat (tj. využít správního uvážení) udělení národního humanitárního azylu.

[19] Nejvyšší správní soud tak uzavírá, že v případě napadeného rozsudku nebylo shledáno žádné zásadní pochybení městského soudu, který se svým postupem nikterak neodchyluje od shora uvedené judikatury, která je jednotná a ustálená a poskytuje dostatečnou odpověď na námitky uplatněné v kasační stížnosti. Za těchto okolností Nejvyšší správní soud neshledal žádného důvodu pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání a konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, a proto ji shledal ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s. nepřijatelnou a odmítl ji.

[20] Při rozhodování o nákladech řízení Nejvyšší správní soud vycházel z usnesení svého rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS, podle něhož je odmítnutí kasační stížnosti pro její nepřijatelnost, na rozdíl od jiných případů odmítnutí kasační stížnosti, druhem zjednodušeného meritorního přezkumu napadeného rozhodnutí krajského (městského) soudu. Výrok o náhradě nákladů řízení tedy opírá o § 60 odst. 1 (nikoli odst. 3) ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovaný sice měl ve věci úspěch, ze spisu však nevyplývá, že by mu v tomto řízení jakékoli náklady nad rámec běžné administrativní činnosti vznikly, proto mu soud jejich náhradu nepřiznal.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e n í** opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 8. listopadu 2024

JUDr. Viktor Kučera
předseda senátu